

Från ett besök vid Kristinehamns praktiska skola. : [Undert.: 0-g.]

Helling, O

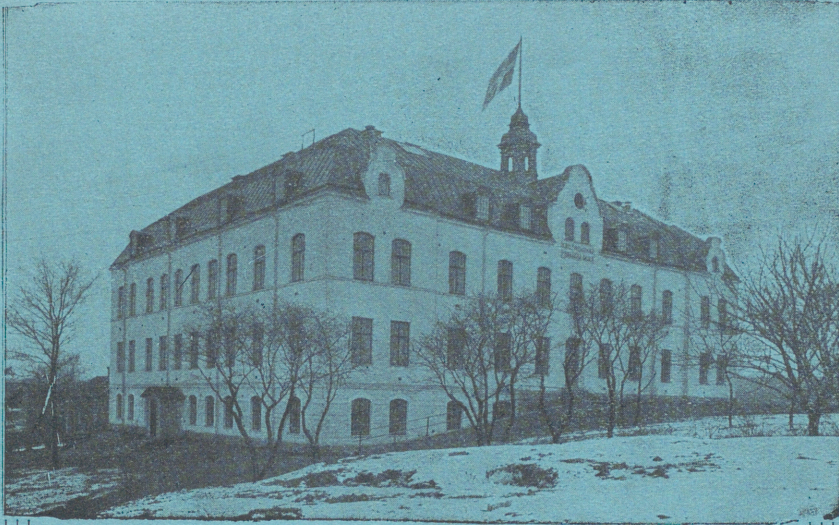
78

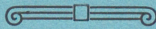
National Library
of Sweden

HELLING. O.

Ullens
Skol.
Öfr.
Prakt.
(Ber)
a

FRÅN ETT BESÖK
VID
KRISTINEHAMNS
PRAKTISKA SKOLA

Oskarshamns Tryckeri Aktiebolag, Oskarshamn 1913

Kungl. biblioteket

0 0000 000081254

SKOLPARKEN MED REKTORSBOSTADEN.

Från ett besök vid Kristinehamns Praktiska Skola.

BLAND stadens »sevärdheter» intager naturligtvis Praktiska Skolan en självskriven plats. Ett besök där är ock i många avseenden synnerligen intressant och lärorikt.

Som bekant är denna skola både den första och den största i sitt slag i Sverige. Den grundlades närmare bestämt år 1878 av dåvarande folkskolläraren P. Joh. Bäckman, vars stora duglighet som lärare och organisatör och aldrig sviktande energi togos i fullt anspråk under de första grundläggande åren. Herr B. startade i största anspråkslöshet. Ett par hyrda rum voro fullt tillräckliga skollokaler för en elevkår på 11 personer med 1 lärare. Men skolan vann från första stund allmänhetens förtroende, elevskaran växte, nya lärarekrafter tillfördes skolan och rymligare lokaler måste tid efter annan anskaffas. Efter 11 års framgångsfullt arbete avgick dock grundläggaren från ledareplatsen för att

tillträda platsen som chef för det stora försäkringsbolaget Svenska Liv, där han intill sin död verkade som en av märkesmännen inom den svenska försäkringsverksamheten. Föreståndareplatsen intogs nu av folkskolläraren Joh:s A. Nyvall, som dock efter kort tid lämnade den för att ägna sig åt prästkallet. Då inköptes skolan av rektor Carl Pehrson, som där under de senaste mer än 20 åren nedlagt ett arbete i det svenska folkbildningssträvandets tjänst, som svårligen kan överskattas. Vid rektor Pehrsons frånfälle hösten 1912 övertogs hans plats av nuvarande föreståndaren, rektor Nils Schenke, som sedan många år tillbaka stått ledningen nära och som redan visat sig vara rätta mannen på rätta platsen. Detta något om ledningen.

Då man studerar skolans statistik blir man rätt förvånad icke blott över den storartade utvecklingen, utan ock över den jämnhet, varav den utmärkts. Det har aldrig varit ett »hoppande» mellan höga och låga siffror, fram och tillbaka, som ofta utmärker företag, vilka »leva» på reklam, utan en oavbrutet framåtgående, stadig tillväxt. Följande siffror tjäna som bevis härför. Början var, som sagt, 11 elever, tio år senare voro eleverna 117 st., ännu tio år senare hade elevkåren 237 medlemmar och vid innevarande kurs äro omkr. 340 elever inregistrerade i skolans matrikel. Lärarekåren har naturligtvis ökats proportionsvis eller från 1 till 24.

REKTORSEXPEDITIONEN.

Givetvis har lokalfrågan ofta varit svårlöst. Sedan år 1905 äger dock skolan en alldeles utmärkt läroverksbyggnad med ett idealiskt läge, fritt och högt, omgiven av en förtjusande gammal park, men dock endast 10 minuters väg från stadens centrum.

Med benägen tillåtelse taga vi nu tillfället i akt att åhöra undervisningen och följa de praktiska övningarna i olika ämnen.

Skolan omfattar en hel del olika avdelningar. Allmänna avdelningen är avsedd för bibringande av allmänbildning, lägre och högre handelsavdelningarna samt korrespondensavdelningen för utbildning av dem, som ämna ägna sig åt den merkantila banan, tekniska avdelningen med särskilda kurser för utbildande av verk-mästare och arbetschefer inom maskinyrket, byggmästare, elektro-tekniker m. fl., förberedande avdelning för aspiranter till statens lantbruksinstitut, tekniska skolor o. d., lägre och högre lantbruks-avdelningar jämte kontrollassistentkurser för meddelande av teo-retiska kunskaper för lantbrukare, lantbruksinspektorer och bokhål-lare, juridisk avdelning, realskola samt hushålls- och slöjdvadel-ningar.

Vi titta först in i de på nedre botten liggande handelsavdel-ningssalarna. I den största, med plats för omkring 100 elever, är bokföringsarbetet i full gång. Eleverna få, sedan grunderna för bokföringen genomgåts, under biträde och kontroll av flera lärare självständigt föra och avsluta böckerna. Så snart eleven vunnit en viss grad av färdighet i bokföringen och därmed sam-manhängande handelsräkning, kontorsgöromål, korrespondens, väx-lars behandling o. d. får han delta i skolans övningskontor, inrymt i en intill liggande sal. Här hade vid besöket icke mindre än 7 firmor sina kontor. Där var bankkontor, en hamburger-firmas filialkontor, gross- och minuthandelskontor, järnhandel, agentur- och kommissionsaffär och ett större lantbruk. I allmän-het bestod personalen av kontorschef, bokförare och korrespon-dent. Eleverna bliva här i tillfälle icke blott att föra böckerna, utan även att självständigt uppgöra affärer, handhava affärens kassa, utföra bankärenden, ombestyrta speditioner och kommis-sionsuppdrag, sköta firmans korrespondens, svensk och utländsk, samt dess kopiering, utskriva järnvägsfraktsedlar, konnossement och postblanketter, verkställa reklamationer och växelprotester, uppgöra fakturer, försäljningsräkningar, kalkyler, kontokuranter o. d., delta i revisionsuppdrag och utredningar m. m. Här kan man säga att skolan lyckats i fullaste mening göra skäl för sitt motto: I det praktiska livet är det ej så mycket fråga om vad man vet, utan fastmer vad man kan använda.

På grund av denna praktiska utbildning har det ock visat sig, att eleverna äro väl skickade att fylla de platser de ställas på ef-

MASKINSKRIVNINGSSALEN.

ter slutad skolgång, samt att efterfrågan av biträden från affärs-
männens sida år efter år ökats.

En tredje sal i samma våning kan ock sägas tillhöra handels-
avdelningen, nämligen maskinskrivningssalen. Ett tjugotal elever
prövade här sin fingerfärdighet. Nybörjarnas prestationer hade
nog ett visst släktttycke med utförandet av »pekfingeralsen»; hos de
mera övade kunde man däremot finna en riktig teknik och följakt-
ligen uppdriven färdighet. Vid besöket var där ett rörligt liv,
enär läraren vid samtidigt pågående stenografiklektion skickade
in sina elever för att omedelbart renskriva stenogrammen. Det
gick förstås lite knaggligt för en del, att tyda de skarpa förkort-
ningarna, som givetvis måste tillgripas då diktamen sker med en
hastighet av c:a 200 stavelser pr minut. Men gick gjorde det.

I samma våning ligga också expeditiionslokalerna, elevernas
läsrum och matsalarna, men därom längre ned.

En våning högre finnas lärosalarna för lantbruks- och juridiska
avdelningarna och realskolan jämte laboratorium.

Lantbrukarna äro dock för tillfället ute för fältmätning eller
avvägning och vi få nöja oss med, att från lärosalen följa de-
ras övningar. Där mot blevo vi i tillfälle höra lantbruksinstituts-
aspiranternas botaniklektion, en glänsande sådan, som slog oss
med förvåning. Sedan vi åhört den blevo vi mindre förvånade

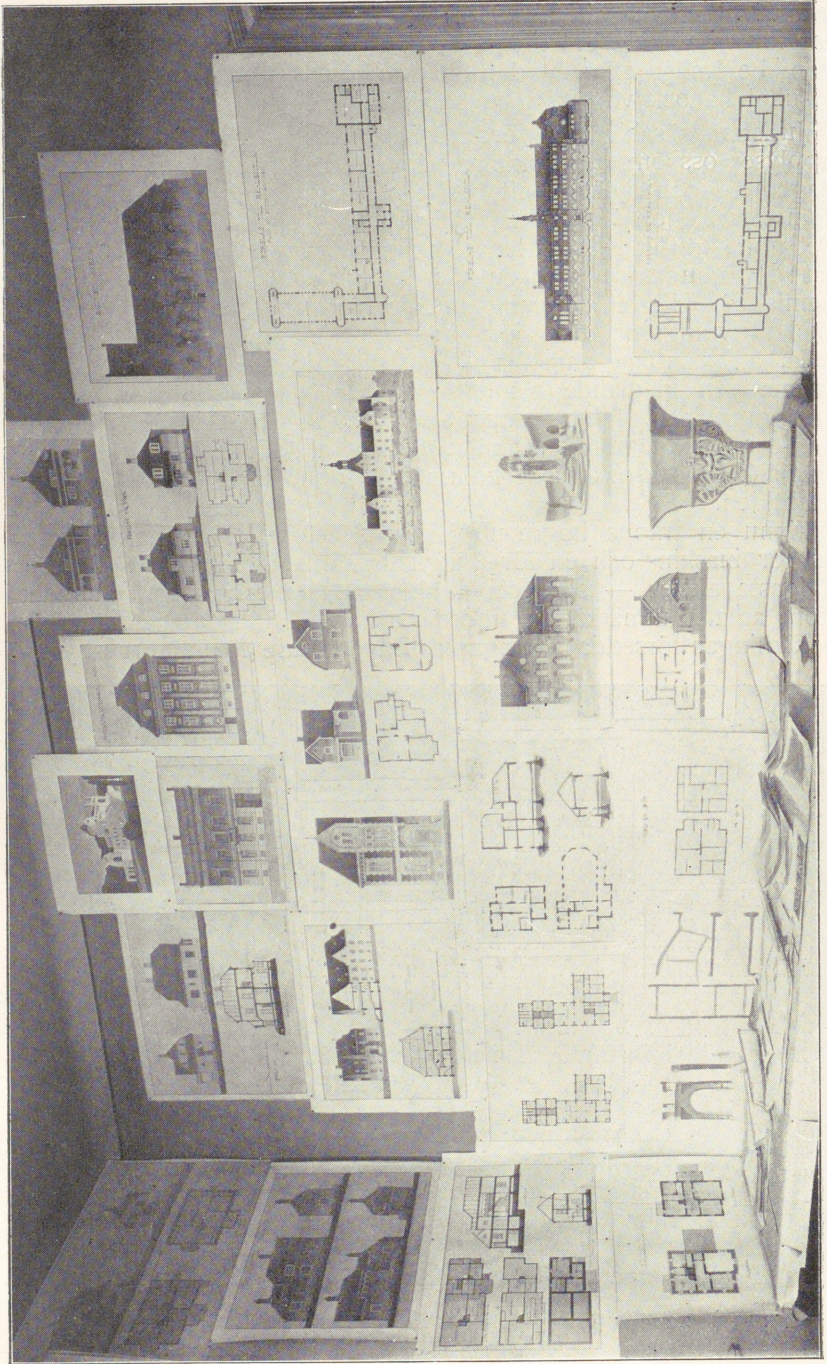
vid upplysningen, att förra kursens elever vid tentamen inför lektor för erhållande av studentbetyg i ämnet, samtliga erhållit betygen berömlig eller med utmärkt beröm godkänd. Liknande resultat ha ock vunnits i tentamen i zoologi, kemi m. fl. ämnen.

Juristernas sal gå vi vördnadsfullt förbi — skolans läsordning upplyser oss om, att vi kunna bli i tillfälle träffa dem senare på dagen — och avlägga ett besök hos lägre realskoleavdelningen, som har lektion i engelska. Vi fästa oss därvid framför allt vid det goda uttalet. Också hava språklärarna själva grundligt studerat de främmande språken vid läroanstalter i respektive språks hemland. Högre avdelningens elever voro f. t. borta för realskoleskrivningarna och just inkomna telegram hade att meddela, att samtliga anmälda klarat skrivningarna, ett för skolan synnerligen glädjande resultat. Det är även en allmän önskan, att gymnasieavdelning snarast skall inrättas, enär många, som ämna fortsätta till studentexamen, ogärna vilja ombyta läroanstalt, en önskan som ock torde komma att tillmötesgå i den närmaste framtiden.

Ännu en trappa högre upp ligga de stora, präktiga ritsalarna, en för maskin- och en för byggnadsritarna. Här arbeta skolans flitigaste elever — så påstå åtminstone ämneslärarna. Och det stora antalet utmärkt väl utförda och med fullständiga materialberäkningar försedda ritningarna, från enklare för lantbruksbygg-

EN AV SKOLANS SLÖJDSALAR MED UTSTÄLLDA ELEVARBETEN
PÅ EXAMENSDAGEN 1913.

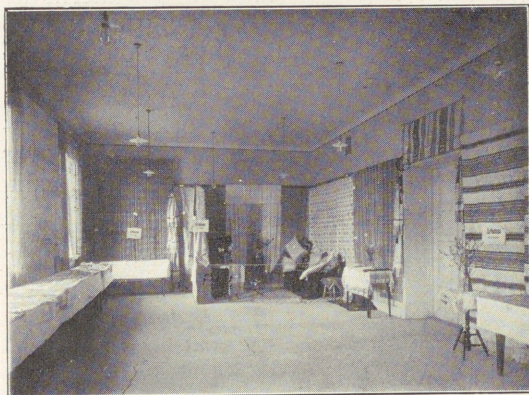

FRÅN BYGGNADSAVDELNINGARNAS UTSTÄLLNING PÅ EXAMENS DAGEN 1913.

nader och mindre villor, till monumental bankhus, läroverksbyggnader och kyrkor gav oss anledning icke betvivla fliten. Vi blevo ock i tillfälle se en hel samling artistiskt utförda frihandsteckningar och etsningar, varjämte arkitekten hade älskvärdheten låta en begåvad elev utföra en del roande karrikatyrteckningar på svarta tavlan. »Det kunde han förstås förut,» upplyste vår ciceron för

att vi icke skulle tro, att karrikatyrteckning inginge bland skolans undervisningsämnen. Kanske hade han ändå fått lite hjälp på lediga stunder? I regel äro eleverna i saknad av varje teoretisk förkunskap, men äro däremot ofta praktiskt förfarna i byggnadsfacket.

Maskiningenjören — veteranen bland lärarna — demonstrerade därefter sina elevers

EN AV SKOLANS SALAR MED UTSTÄLLDA ELEVARBETEN PÅ EXAMENSDAGEN 1913.

EN AV SKOLANS SALAR MED UTSTÄLLDA ELEVARBETEN PÅ EXAMENSDAGEN 1913.

arbeten, vilka torde kräva ännu noggrannare beräkningar och omsorgsfullt utförande, men som för icke fackmannen äro svåra att bedöma.

Innan vi lämna ritsalarna för att taga de speciellt kvinnliga avdelningarna »slöjden» och »köket» i betraktande, måste vi en stund beundra den vackra utsikten. Åt väster se vi hela staden inbäddad i rikaste vårgrönska i fågelperspektiv med Vänerns av otaliga öar och näs sönderbrutna vattenspegel i bakgrunden och åt öster reser sig den barrskogsbeklädda s. k. Lisas höjd, ett eftersökt mål vid skogsutflykter.

»Slöjden», som vi härnäst besöka, har till sitt förfogande tvenne rymliga salar, den ena använd till vävsal och den andra för handslöjden. Med utsökt artighet mottogos vi där, som överallt, och fingo under lärarinnornas sakkunniga ledning bese en mångfald slöjdalster, som dels voro färdiga, dels voro under arbete. Där var broderier och sömnader av tjugtals olika slag, dito konstvävnader, läder-, emalj-, lergods- och porslinsmålningar, träsnideri, läderplastik m. m., där fanns även — vi höllo på att säga vad bättre var — hederliga gamla drällvävnader, lappning, stoppning, stickning och linnen sömnader. Naturligtvis är det omöjligt för en karl att ge ett rättvist omdöme om dylika saker; han förstår bara, att han aldrig i livet skulle kunna lära sig t. ex. att knyppla och att han icke skulle ha tålamod till det, om han även kunde lära det. Under erkännande av egen oförmåga att ge betyg, tillåta vi oss indiskretionen återgiva vad en samtidigt på besök varande fullt omdömesgill dam yttrade: det är helt enkelt överdådigt, som översatt i gängse betygsgrader bör vara lika med: *berömligt*.

SKOLANS MATSALAR.

Hittills hade vi fått bedöma med syn- och hörselsinnet, vi skulle också få användning för smaksinnet. En s. k. provmiddag d. v. s. någon snart avgående elevs prov på sin förmåga att på egen hand laga och ordna en middag, en slags praktisk tentamen inom hushållsavdelningen således, skulle gå av stapeln, och vi hade nöjet bli inbjudna. Samma elev, vår tillfälliga uppmärksamma värdinna, hade också ombesörjt bordets charmanta dekorerings o. d., och maten, ja med en sådan husmoder kunde man gladeligen

FRÅN HUSHÅLLSAVDELNINGARNAS UTSTÄLLNING PÅ EXAMENSDAGEN 1913.

slunga hotellmatsedlarna för all framtid. Under besök i köksavdelningen, som inom parentes sagt hade överdådigt rymliga och präktiga lokaler, kunde vi konstatera, att undervisningen är särskilt inriktad på att eleverna få lära laga en välsmakande och

ETT AV HUSHÅLLSAVDELNINGENS SKAFFERIER.

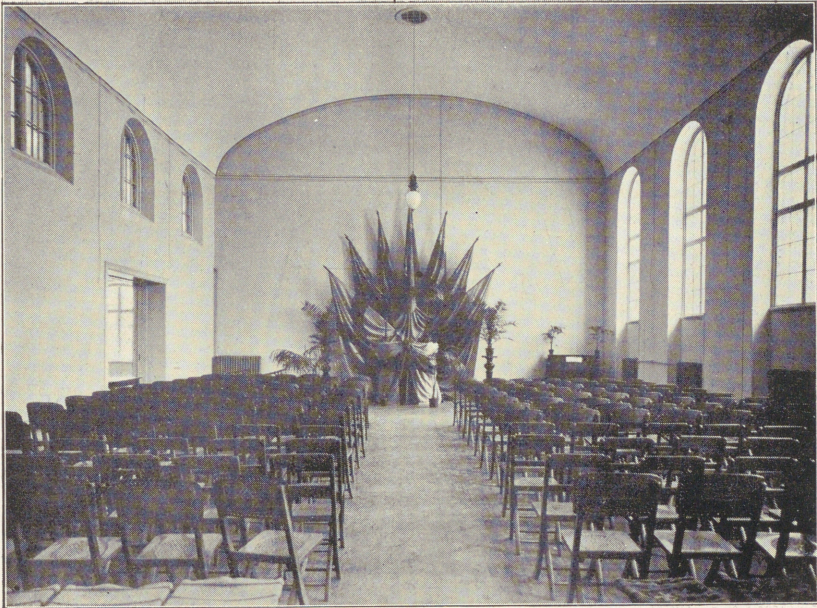
HUSMODERSKURSENS MATSAL.

närande husmanskost för minsta utgifter, något som i vår dyra tid sannerligen behövs.

Aftonen användes delvis till promenad i skolans vackra omgivelningar, en promenad, som utsträcktes så länge, att vi tyvärr kommo försent till den juridiska avdelningens lektion, som vi ämnat övervara.

Det lär annars vara mycket intressant att höra de unga lagkarlarnas övningar i att fullgöra ombudsmannaskap o. d.

Slutligen blevo vi också i tillfälle att se hela skolan samlad. På kvällen hölls nämligen en s. k. Värmlandsafton, ingående i en serie landskapsaftnar. »Värmlands nation» vid skolan var anordnare och alla uppträdande voro naturligtvis värmlänningar. Till programmet hörde uppläsning ur värmlandsförfattarna Tegnér, Geijers, Selma Lagerlöfs och framför allt Frödings skrifter, föredrag om Värmland belyst med skioptikonbilder, sång av skolans välövade blandade kör, musik utförd å skolans utmärkta flygel — en gåva till skolan av ett föregående läsårs elever, vittnande om det goda förhållandet mellan elever och föreståndare — samt naturligtvis den vackra Värmlandsvisan. Skolans hörsal var smakfullt dekorerad och det hela var synnerligen festligt.

SKOLANS HÖRSAL.

Vi ångrade icke när vi bröto upp, att vi offrat så gott som en hel dag för ett besök vid denna skola, och vilja gärna erkänna, att våra förväntningar i mångt och mycket blevo icke bara uppfyllda utan överträffade. Skolan förlorar icke, som så mycket annat, på närmare kännedom. Och då den tagit som uppgift ej allenast att bibringa för livet behövlige kunskaper utan ock att fostra de unga till verkligt goda, kristliga karaktärer, är den väl värd att även i framtiden få åtnjuta samma förtroende, som den hittills i så rikt mått fått röna.

O—g.

